

PRESENCIA DE FAGUS SYLVATICA L. I D'ALTRES ESPÈCIES TÍPIQUES DE LES ROUREDES HUMIDES I FAGEDES AL MASSÍS DE SANT LLORENÇ DEL MUNT

Jordi Miralles i Ferrer *

Rebut: gener de 1982

SUMMARY

Occurrence of beech and other species of the humid durnast oak and beech forests in the Sant Llorenç del Munt mountain range

In the Sant Llorenç del Munt mountain range *Fagus sylvatica* L. has been found, together with other characteristic species of the mid-European deciduous vegetation: *Fraxinus excelsior* L., *Cardamine heptaphylos* (Vill.) O. E. Schulz., *Quercus petraea* (Matt.). These species have remained isolated in those mountains which have notable mediterranean characteristics. Catalonia is the southern limit for some of the species named above.

D'acord amb les dades científiques de què es disposa (BOLDÒS, 1981) se sap que l'anomenada Serralada Pre-litoral era, ara deu fer entre 2500 i 700 anys aC, una extensa massa de bosc caducifoli mesòfil, i sobretot de faig, car correspon a un període subboreal en què hi hagué un descens de la temperatura. Actualment, les fagedes ben constituïdes han desaparegut dels massissos situats més al sud del Montseny, exceptuant les dels Ports de Beseit, que són únicament testimonials.

Entremig del Montseny i dels Ports de Beseit es troben petites poblacions de fagedes al Moianès, i després al cor del Montnegre. Queden, doncs, una sèrie de serralades en les quals fins ara no s'havia trobat cap testimoni vivent d'aquesta expansió del faig en temps pretèrits. El massís de Sant Llorenç del Munt és una d'aquestes serralades.

Aquest massís conglomeràtic, per la seva especial geomorfologia, ofereix racons en els quals era possible la recerca d'evidències de boscos caducifolis mesòfils. Un dels indrets més interessants és la faixa de rouredes que s'estén entre el Montcau i el Morral d'en Bens entre els 800 i 900 m (DG11). En aquestes rouredes es troben poblacions de roure de fulla gran (*Quercus petraea* Mattuschka). Alguns exemplars tenen traces de roure martinenc (*Quercus pubescens* Willd.), però, en general, la població conserva els caràcters que tipifiquen el roure de fulla gran.

Les rouredes de roure de fulla gran solen ésser la frontera entre l'alzinar humit i la fageda. Aquesta successió s'observa, per exemple, al Montseny, pujant a Santa Fe. En el cas de Sant Llorenç del Munt això no semblava versemblant. La tardor del 1980, al mig d'una d'aquestes rouredes

* Poeta Folguera, 9. Sabadell (Vallès Occidental).

de roure de fulla gran, es trobà un peu de faig (*Fagus sylvatica* L.) de dimensions considerables (42 cm de diàmetre a 1,50 m de terra i d'uns 15 a 20 m d'alçada). A sota seu, hi ha alguns plànçons que van creixent any rera any. Aquest faig aconsegueix amb normalitat tot el cicle vital al llarg de l'any. No hi ha dubte que es troba en les condicions ecològiques adequades.

La tardor de 1981, no molt lluny del faig, he trobat diversos peus de freixe de fulla gran (*Fraxinus excelsior* L.). La vegetació dels voltants és també força significativa: *Crataegus monogyna*, *Lonicera xylosteum*, *Malus sylvestris*, *Brachypodium sylvaticum*, *Stellaria holostea*, *Carex digitata*, *Festuca heterophylla*, *Viola sylvestris*, etc., totes elles plantes de l'aliança *Quercus-Fagetum*.

Tot fa suposar que allò que ara podem observar són les restes d'una clapa de fageda que hi devia haver hagut. Hem de pensar que tots aquests boscos foren sotmesos a una intensa explotació forestal, ara deu fer 80 o 90 anys.

Un altre indret florísticament interessant són les canals de la part superior del vessant oriental. En el fons d'aquestes canals humides trobem l'avellanosa amb falgueres (*Polysticho-Coryletum*). Entremig d'aquestes raconades de la font Freda, les Fogaroses i Santa Agnès (DG11), entre 850 i 900 m d'altitud, s'hi troba l'oma (*Ulmus glabra* Hudson), espècie que testimonia la presència de boscos mesòfils centreuropeus al massís, i, per tant, les plantes d'aquest domini de vegetació. De fet, l'estrat herbaci d'aquestes comunitats amb omes és també significatiu: hi trobem *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Lactaria squamaria* (sobre l'avellaner), espècies típiques de l'associació *Buxo-Fagetum*.

Tot feia pensar en la possibilitat de trobar alguna planta típica de les fagedes mediterrànies. Així, la primavera de 1981 vaig detectar una petita població de la crucífera anual *Cardamine heptaphylos* (Vill.) O. E. Schulz (*Dentaria pinnata* Lmk.) a la part alta de la vall de Santa Agnès a 950 m! Aquesta planta és característica de l'associació *Scillo-Fagetum*. El seu límit meridional a Catalunya era el massís del Montnegre.

Posteriorment, PANAREDA, NUET & ROSELL (1981) assenyalen a la part alta de la canal de Santa Agnès la presència de l'el·lèbor verd (*Helleborus viridis* L. subsp. *occidentalis* (Reuter) Shiffner).

Davant d'aquestes troballes és evident que cal revisar les idees fitosociològiques sobre aquest massís. D'altra banda, en aquests moments, no em sembla gens agosarat afirmar que les parts altes del massís de Sant Llorenç del Munt havien estat ocupades per fagedes, tal com ho demostra el testimoniatge d'aquestes espècies típicament centreuropees i la mateixa presència del faig.

BIBLIOGRAFIA

- BOLDÒS, A. DE & BOLDÒS, O. DE. 1950. Vegetación de las comarcas barcelonesas. *Inst. Esp. Est. Med.* Barcelona.
- BOLDÒS, O. DE. 1981. El clima i la vegetació postglacial als Països Catalans. *Treb. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 9: 83-91.
- FOLCH, R. 1981. *La Vegetació dels Països Catalans*. Ketres. Barcelona.
- PANAREDA, J. M., NUET, J. & ROSELL, A. 1981. Notes sobre la flora de la Terra Baixa. *Coll. Bot.*, XII: 147-152.
- VIGO, J. 1981. Les plantes atlàntiques als Països Catalans. *Treb. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 9: 93-122.